

Minskad antibiotika- användning för Europa framåt

**NÄRODLAD
POLITIK**

Centerpartiet

Minskad antibiotikaanvändning för Europa framåt

Antibiotikaresistens – en tickande bomb

Antibiotikaresistens är en vår tids stora ödesfrågor. Många år av överdriven och olämplig användning av antibiotika inom både sjukvård och djuruppfödning har lett till att antibiotikan i många fall är på väg att förlora sin effekt. Enklare infektioner eller mindre komplikationer som tidigare kunde behandlas kan bli dödshotande. Möjligheten till avancerade medicinska ingrepp och behandlingar som kemoterapi eller organdonationer riskerar att gå förlorade. Vi kan backa utvecklingen till en tid före penicillinets intåg i sjukvården, då till exempel lunginflammation ofta ledde till döden.

Redan idag dör 33 000 människor per år i EU på grund av antibiotikaresistens, en siffra som stadigt justerats upp de senaste åren. I de värsta scenarierna kommer dödsfallen på grund av antimikrobiell resistens, det vill säga även resistens hos till exempel svampinfektioner, parasiter och virus, globalt nå 10 miljoner per år 2050, ett högre antal än vad som beräknas för cancer och alla dödsfall i trafiken sammantaget.¹ Samma beräkningar visar att vi vid mitten av århundradet kommer se en person dö varje tredje sekund på grund av resistenta infektioner.

Utöver det mänskliga lidandet beräknas kostnaderna explodera. Sammantaget ligger de årliga kostnaderna för antibiotikaresistens i EU idag på 15 miljarder kronor. De samlade globala kostnaderna beräknas i värsta fall uppgå till uppåt 1000 miljarder kronor till år 2050.² Ett så allvarligt hot som antibiotikaresistens utgör riskerar att slå brett mot arbetet med FN:s Globala mål, den så kallade Agenda 2030. Flera av målen, om hållbar ekonomisk tillväxt, stärkt global hälsa och rent vatten och bättre miljö, hotas alla av resistenta bakterier som slår ut människor och drabbar ekosystem³.

I Sverige har vi kommit långt med arbetet att motverka antibiotikaresistens och vi är på många sätt ett föregångsland, både när det gäller att använda antibiotika mycket sparsamt i sjukvården och i djurhållning. Men bakterier känner inga landsgränser. I en globaliserad värld med handel och resor kommer resistenta bakterier snabbt kunna ta sig till vår del av världen. Det är en gränsöverskridande utmaning där europeiskt och internationellt samarbete kommer vara helt avgörande. I den här rapporten presenterar därför Centerpartiet fyra åtgärder på EU-nivå och globalt för att tackla problemet med den växande antibiotikaresistensen.

1. Ett globalt Parisavtal för att tackla antibiotikaresistens

FN:s globala klimatavtal har varit avgörande för arbetet mot klimatförändringarna. Vid den tredje klimatkonferensen, sedan starten i mitten på 90-talet, enades länderna om det banbrytande Kyoto-protokollet för att minska växthusgaserna och flera länder gick med på bindande utsläppsmål. År 2015 ersattes protokollet av Parisavtalet där länderna enades om att den globala temperaturökningen ska begränsas till långt under två grader.

Det är dags att världen enas om ett liknande avtal för att hejda den tilltagande antibiotikaresistensen. Det bör bestå av rättsligt bindande åtaganden om ansvarsfull antibiotikaanvändning och inkludera tydliga uppföljnings- och rapporteringsmekanismer. Likt Parisavtalet bör det också inkludera sätt för industrialiserade länder att hjälpa utvecklingsländer.

---

¹ https://amr-review.org/sites/default/files/160525_Final%20paper_with%20cover.pdf

³ <https://www.reactgroup.org/wp-content/uploads/2019/02/When-the-Drugs-Don%E2%80%99t-Work-Antibiotic-Resistance-as-a-Global-Development-Problem-Feb-2019.pdf>

EU är den naturliga aktören för att initiera en process för att få fram ett sådant globalt avtal. Flera EU-länder och unionens institutioner har varit pådrivande och avgörande i arbetet inför FN:s klimatmöten. Med samlad kraft bör Sverige och EU kunna få upp förslaget om ett globalt avtal på agendan. Att bättre hjälpa utvecklingsländer med antibiotikaresistens är ett sätt att bygga koalitioner i FN för det arbetet.

2. En skarp djurskyddslag i hela EU

Djurskydd är nära kopplat till mängden antibiotika som används vid djurhållning. Varje år beräknas över 60 000 ton antibiotika globalt användas till djur.⁴ I flera fall handlar det om onödigt användning som hade kunnat undvikas med bättre djurhållning. I många länder hålls produktionskostnaderna nere genom bristande djurskydd och en hög antibiotikaanvändning.

Problemet är fortsatt stort inom EU. Unionens myndighet för livsmedelssäkerhet har beräknat att om vi ökade djurskyddet och biosäkerheten i uppfödningen skulle vi kunna halvera antibiotikaanvändningen i djuruppfödningen inom EU.⁵ Djur som behandlas bra håller sig friskare och behöver därmed mindre antibiotika.

Centerpartiet har varit drivande i att förbättra djurskyddet och minska antibiotikaanvändningen i resten av EU. Fredrick Federley har som Europaparlamentariker förhandlat fram lagstiftning, det så kallade veterinärmedicinpaketet, som gör att antibiotika inom EU bland annat inte längre får användas i förebyggande syfte utan att klinisk undersökning gjorts på djuret. Skärpningarna innebär också kommersiella restriktioner, till exempel när det gäller marknadsföring. Utländska köttproducenter, som vill sälja till EU, måste respektera samma regelverk som europeiska bönder och därmed kan EU som handelsblock tvinga fram förbättringar i till exempel Asien.

Men det behövs fler åtgärder. Centerpartiet vill att en gemensam djurskyddslag införs för hela EU för att djur ska ha en hög nivå av skydd och välfärd. Lagen ska utgå från EU-fördragen som fastställer att djurs välbefinnande ska respekteras och bygga på de fem friheterna i den europeiska konventionen om skydd av animalieproduktionens djur.⁶

3. Fler kontroller och kraftigare sanktioner för djurskydd

Ny lagstiftning i EU om djurskydd ska innehålla en tydlig ansvarsfördelning mellan EU-kommissionen, medlemsstaterna, myndigheten för livsmedels- och veterinärfrågor, behöriga myndigheter samt djurägaren. Det ska finnas strikta och frekventa kontroller, uppföljning och rapporteringsskyldigheter. Särskild rapportering ska ske gällande överträdelse. Dessa överträdelse ska rapporteras till kommissionen och myndigheten för livsmedels- och veterinärfrågor och sanktioner ska tilldelas de länder som inte tar steg för att förbättra välfärden för djur.

Sanktionerna ska vara så kraftiga att det lönar sig långsiktigt att investera i djurvälståndssatsningar.

Kommissionen ska även, med dessa rapporter som grund, skicka rekommendationer till varje medlemsland, som i sin tur ska utfärda straff till enskilda aktörer som bryter mot lagen. Om medlemsstaterna inte utfärdar straff, eller implementerar lagen eller rekommendationerna korrekt, ska de straffas med böter.

---

⁴ <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4426470/>

⁵ <https://iegpolicy.agribusinessintelligence.informa.com/PL215754/EU-member-states-measures-could-halve-antimicrobial-use-in-animals--Commission-report>

⁶ Frihet från hunger och törst; frihet från obehag; frihet från smärta, skada och sjukdom; frihet att uttrycka det normala beteendet; frihet från rädsla och nöd.

4. Dubblera EU:s forskningsatsningar och inrätta ett innovationspris för ny antibiotika

För att klara utmaningen med antibiotikaresistens räcker det inte bara att hushålla med de effektiva mediciner vi har kvar. Det är avgörande att vi får fram nya klasser av antibiotika de kommande åren. Det är ett område där det i dagsläget ser mörkt ut. Sedan årtiondena efter andra världskriget då många nya antibiotika kom ut på marknaden så har antalet stadigt minskat till en rännil.

En del av förklaringen är att det är svårare att forska fram nya typer av antibiotika, framförallt när det gäller några av de farligaste resistentia bakterierna. Men det handlar också om att det nuvarande systemet för forskning och utveckling inte fungerar på det här området. Det ligger i sakens natur att incitamenten för att forska fram ett läkemedel som sedan bara ska användas sparsamt är svaga. Varför investera i ett läkemedel som du inte kan sälja i stor skala? Resultatet är att forskning på området är underfinansierad - och har varit så under lång tid. Av riskkapital på läkemedels FoU (forskning och utveckling) mellan åren 2003 och 2013 gick bara 5 procent till forskning om nya antibiotika.⁷

EU:s forskningsprogram, Horizon, har under den senaste budgetperioden från 2014 samlat nästan 800 miljarder i forskningsatsningar. Vi vill att det under den kommande budgetperioden dubblera anslaget till forskning på teknologier som kan minska antibiotikaresistens. Det skulle innebära cirka 15 miljarder kronor under nästa budgetperiod.⁸ Inte minst offentliga satsningar på grundforskning är viktigt framöver för att snarast identifiera nya klasser av antibiotika.⁹

Det är tydligt att det behövs ett nytt angreppssätt för att få fram nya antibiotika. Centerpartiet vill att EU etablerar världsledande innovationspris för nya antibiotika. Prissummorna bör vara tillräckligt stora för att skapa kraftfulla incitament att ta fram nya former av antibiotika. Prispengarna ger de företag eller forskare som vinner priset betalt för forskning och utveckling - och vinst. Den antibiotika som är resultatet av forskningen behöver inte säljas i stora mängder utan kan ansvarsfullt och riktat användas där den verkligen behövs.

Forskningsprogrammet tillåter idag en begränsad användning av innovationspris som finansieringsmodell och ett pris på en miljon euro har utlysts. Framåt behöver detta utvidgas ordentligt. Ett nytt innovationspris inom EU för ny antibiotika bör ses som en form av "sätta-människan-på-månen-program" för 2020-talet.

---

⁷ https://amr-review.org/sites/default/files/160525_Final%20paper_with%20cover.pdf

⁸ <http://www.oecd.org/g20/summits/hamburg/Tackling-Antimicrobial-Resistance-Ensuring-Sustainable-RD.pdf>. 15 miljarder kronor är beräknat med dagens växelkurs mot Euro.

⁹ Det har inte kommit någon ny klass av antibiotika sedan 1987.

<https://www.reactgroup.org/toolbox/understand/how-did-we-end-up-here/few-antibiotics-under-development/>